

ZSIGMOND KIRÁLY

ÉS AZ OLASZ DIPLOMACZIA.

Mária királynő halála után, bár Zsigmondnak a belzavarok kitörését egyelőre, mint tudva van, azzal sikerült megakadályoznia, hogy a törökök ellen hadisegélyt eszközölven ki a franczia, burgundi és más külhatalmak részéről, a fenyegető veszély elhárítása érdekében tett emez intézkedéseivel megnyugtatta egyelőre a háborgó kedélyeket, — a trónkövetelő Nápolyi László pártja mindazonáltal, mely különösen Dalmáciában, Horvát- és Tótországban mindegyre növekedett, igen sok gondot okozott neki. Mint De Armannis mantuai követ 1395. deczember havi budai jelentéseiben olvassuk, Zsigmond a László-pártiak kiengesztelése céljából eleinte azt tervezte volt, hogy nőül veszi Nápolyi László nővérét, Johannát, a későbbi II. Johanna nápolyi királynőt, mely terve azonban a magyar főurak részéről a legélénkebb ellenzésre talált. Zsigmond pedig, kit, ugyancsak a fennevezett mantuai követ állítása szerint, ekkor egyedül a főurak tartottak fenn, ezek akarata előtt meghajolni kényszerült.¹⁾

¹⁾ De Armannis fennidézett jelentésében figyelmezteti fejedelmét, hogy ha Zsigmondnál el akar érni valamit, szükséges, hogy ajánló-leveleket küldjön neki az egyes befolyásosabb országnagyokhoz, különösen pedig Stibor vajdához, az esztergomi érsekhez és Guidotti Bertalanhoz, ki a magyar főurakkal igen jó lábon áll. A mantuai követ különben nem igen hízélgön nyilatkozik Zsigmond udvaráról. Annnyira szegény, úgymond, hogy nem érdemli meg az udvar nevet. Az ügyek elintézése igen nehézesen megy, s csak azok végezhetnek hamar, kik a királynak pénz kölcsönöznek, s ezek többnyire olasz kalmárok. Bezzeg midőn az adott kölcsön megfizetéséről van szó, az már sehogy sem megy. A követ azt tanácsolja fejedelmének, küldjön Zsigmondnak ajándékul egy vég bíbor bársonyt, melyen Zsigmond címere legyen arannyal kibímezve s egy

Nápolyi Lászlón kívül azonban még több vetélytársa is vala Zsigmondnak; és érdekes, hogy a trónkövetelők cselszövényeinek összes szárait Velenczében találjuk fel. Így 1401-ben Zsigmond fogsága idejében Vilmos osztrák herczegnek, ki akkor már tényleg betört Magyarországba, két követével találkozzunk a doge-palotában, kik uruk nevében Velence segélyét kéri. A velencei tanács azonban, jól levén értesülve a magyarországi hangulatról s előre meggyőződven az osztrák trónkövetelő tervei sikertelenségéről, azt válaszoló Vilmos követeinek, hogy tekintettel arra, hogy Zsigmond, bár szabadságától megfosztva s a magyar országnagyok hatalmában, de még életben van, a vállalatba egyáltalán bele nem bocsátkozhatik. Később Ernő és Frigyes herczegek is tettek szövetségi ajánlatokat Velenczének az azt Friaul felől fenyegető Zsigmond ellen, s a Signoria felhatalmazottakat is küldött Triestbe a szövetségi tárgyalások megindítása céljából. Velenczének Nápolyi Lászlóval kötött egyessége s Dalmácia átvétele iránti megállapodása, melyre még visszatérendek, ismeretes. De Ulászló lengyel királynak Velenczével való szövetségi tárgyalásainak is, mint alább láthatjuk, több nyomát találjuk a velencei állami levéltárban.

A Velence és Zsigmond közt támadt s 30 éven túl húzódtott ellenséges viszony okai nem ismeretlenek. Mióta ugyanis Nápolyi László Dalmáciát Velenczének eladta, ez nem szűnt meg fondorkodni, hogy ama tengerparti tartományt tényleg

hasonszínű, de arany szálakkal átszőtt szőrös bársonyt, mindegyik véget azonban, mely rendszeren 30 velencei rőf szokott lenni, csak 24 rőfnyire készíttetvén. De ha Zsigmondnak nem küld is, okvetlenül küldjön valamit az esztergomi érseknek és a zágrábi püspöknek, kiknek segélyével az ügyek könnyebben lesznek elintézhetőek. E jelentésében a követ említést tesz Zsigmondnak Budáról való elutazásáról is, mely a legnagyobb titokban, éjnek idején történt, s közvetlen környezete is csak annyit tudott, hogy vadászni megy, holott Zsigmond Pozsony felé vette útját, hommét Csehországba indul, és távolléte valószínűleg igen hosszúra fog nyúlni. A mantuai követ végül sürgeti visszahívását a Budán uralkodó rendkívüli drágaság miatt, s hogy magyarországi útjának valami anyagi haszna is legyen, kéri fejedelmét, neki lovak vásárlására pénzt küldeni, miből jelentékeny nyereséget remél. *(Armannis jelentései, valamint a többi oklevél, melyre itt hivatkozás történik, a M. T. A. történelmi bizottságának kéziratai közt található.)*

birtokába ejtse, mi nagyrészen s nem ritkán árulás útján sikerült is.¹⁾

Egy másik ok az ellenségeskedésre a Nagy Lajos és Velence között kötött turini békekötés alapján Velence által fizetni tartozott 7000 arany évi adó elmaradása vala.

Zsigmond már 1402 elején követet küldött Velenczébe, Guidotti Bertalan személyében, az említett adó három évi hátralékának megsürgetése végett; s ekkor a velencei tanács, azon fogással élván, hogy miután Zsigmond már régóta Magyarországon kívül tartózkodik, s azóta sok mindenféle változás történt az országban, követelését nem tartja jogosúlnak, de egyéb okoknál fogva is kereken megtagadja a fizetést. Egy év múlva Zsigmond ismét küldött követet Velenczébe azon követeléssel, hogy a Signoria erősítse meg esküvel a turini pontokat s fizesse meg a hátralékos adót; s midőn a magyar követ a hosszú várakozást megunván, a Signoria válaszát sürgeté, a velencei tanács e sürgetést szokatlannak, sőt illetlennek mondván, a kívánt esküt a Magyarországon és társországaiban történt változásoknál fogva megtagadta, kijelentvén azonban, hogy ha Zsigmond teljesíteni fogja a turini szerződés föltételeit, a Signoria is le fogja tenni az esküt a Lajos királylyal kötött szerződés értelmében. Zsigmond még többször fordult ez ügyben a Signoriához, részint levélileg, részint követek által, de ez mindannyiszor visszaütasította követeléseit. Időközben Zsigmond király, hogy a nikápolyi

¹⁾ Egy ily árulás nyomát találjuk a velencei tanácshatározatok közt. Egy Domokos nevű magyarnak ugyanis a velencei hadparancsnok 3000 aranyat s egy velencei birtokot ígért egy várért, s a velencei tanács nemcsak a hadparancsnok ígérete teljesítését rendelé el, de egy másik, bizonyos László nevű magyarnak, mint közvetítőnek, 200 aranyat rendel kifizetni.

Egy ízben pedig, 1411-ben, a sebenicói helyőrséghez tartozó magyar lovasok ajánlván fel szolgálatukat Velenczének, a velencei titkos tanács elrendelé, hogy a zárai provisor azonnal lépjen összeköttetésbe az ajánlattevő magyarokkal, és Sebenicónak, Velence kezére játszásáért ígérjen nekik 10,000 aranyat. Ha pedig ez kivihető nem volna, eszközölje ki azt, hogy a velencei szolgálatba lépni kívánó magyarok gyűjtsák fel a sebenicói comes összes birtokait, mely szolgálatért 1000 arany fogva nekik kiszolgáltatni.

ütközetben török fogságba esett neversi gróf magas váltságdíjához maga is hozzájárulhasson, elzálogosította e követelését 100 ezer aranyért egy burgundiai kalmárnál, s úgy ez, mint maga a burgundiai herceg többször tettek lépéseket Velenczében e tartozás behajtása végett, de mindig sikertelenül.

A Dalmácia átengedése ügyében a velencei Signoria és Nápolyi László közt folyt tárgyalásokra vonatkozólag a velencei állami levéltár igen érdekes okleveleket tartalmaz. Az alkudozások Velence és Nápolyi László biztosai közt közvetlenül a párt király hadainak leveretése után 1409-ben folytak, s alig néhány hét alatt be is fejeztettek. Az illető szerződés szerint, mely 1409. ápril 13-án lőn aláírva, Velence kötelezte magát Zára városának birtokbavétele napján 40,000 aranyat, azonkívül pedig két év alatt még 60,000, összesen tehát 100,000 aranyat fizetni Nápolyi Lászlónak Dalmácia birtokjogának átengedéséért. Zára átadása megtörténvén, Nápolyi László követei még ugyanez év augusztus havában gazdagon megajándékozva tértek vissza Nápolyba.

Zsigmond még ugyane hóban a dogéhoz intézett levelében erélyes remonstrációt intézett Velenczéhez Zára elfoglalása miatt, melyre válaszul a Signoria külön követe által ígérte megadni a szükséges felvilágosításokat, s annak számára védmenetet is kért Zsigmondtól. Azalatt pedig, felhasználván az időt, alkudozásokba bocsátkozott Trau, Sebenico s több más dalmáciai város és sziget polgáraival a velencei köztársasághoz való csatlottatásuk ügyében.

Megérkezvén a védmenet, a Signoria egy lombardiai papot, Pál mestert, küldte követül Zsigmondhoz. Az ennek adott utasításokban a Signoria azt bizonyíttatá, hogy Dalmácia átvételével nemcsak a saját, de Zsigmond érdekeinek is használt, amennyiben egyrésről tengerpartjait kalózok betörései ellen biztosította, másrésről pedig László távoztával Zsigmondot egyik leghalálosabb ellenségétől menté meg. Kiemeli különösen azt, hogy László ama követelését, hogy szabad átvonulást engedjen neki Dalmácián keresztül Magyarországba, a Signoria határozottan visszautasította, s miután Trau és Sebenico annexióját illetőleg is felsorolta mentségeit, fölemlíti a Zsigmondnak tett

baráti szolgálatokat, Mária királynő megmentését, magának Zsigmondnak hazaszállíttatását, s utasítja követét mindent elkövetni, hogy a régi jó barátság Velence és Zsigmond közt újból megerősíttessék. E követtség azonban eredménytelen maradt.

Ugyanekkor Velence a burgundi herczeggel is alkudozásokba bocsátkozott a neki átengedett hadiadó ügyében; s a francia király részéről is tétetvén remonstráció Dalmácia elfoglalása miatt, Steno Mihály velencei doge 1410. márcziusban újabb követeket küldött Zsigmondhoz Barbadico és Mocenigo személyeiben, s a nekik adott utasításban újból felsorolta az okokat, melyeknél fogva Velence jónak látta beleegyezni Dalmácia átvételébe. A Signoria késznek nyilatkozik az egyességre, ha Zsigmond belenyugszik abba, hogy Velence békében bírassa az eddig elfoglalt dalmáciai részeket, és Trau és Sebenico városok elfoglalása elé sem gördít akadályokat. Utasíttatnak a követek semminemű ajánlattal elő nem állani, míg Zsigmond a maga föltételeit elő nem adja. A hadiadó fizetésébe egyáltalán bele ne egyezzenek. Dalmácia békés birhatásáért azonban, de csak a végső esetben, Velence kész volna 40—50,000 aranyat fizetni Zsigmondnak.

Első jelentésöket Mocenigo és Barbadico Nagyszombatból 1410. május 18-dikán küldték be tudatván a Signoriával, hogy Zsigmond mindenekelőtt Dalmácia visszaadását követeli. A velencei tanács ekkor, hosszú vitatkozás után, felhatalmazá követeit 50—100,000 aranyig terjedhető összeget ajánlani Zsigmondnak, a közvetítő főuraknak pedig 5—8000 aranyat. A soká húzódot tárgyalások azonban nem vezettek eredményre, s a fennevezett követek 1410. szeptember 2-ki jelentése szerint Zsigmond a hadseregtől való visszatértekor egybehivandó rendekkel tartandó tanácskozástól tevé függővé adandó választát, kijelentvén azonban, hogy a Velence által ajánlott pápai közvetítést készséggel elfogadja.

A pápai közvetítés azonban, melyről szintén léteznek oklevelek a velencei levéltárban, részint a pápai nunciusnak, Branca piacenzai püspöknek a velencei tanács előtt tett előterjesztése, részint a XXIII. János pápához ez ügyben menesztett velencei követeknek adott utasítások, nem vezettek célra. Branca

piacenzai püspök eredménytelenül tért vissza Zsigmondtól; s ekkor a pápa Ozoray Pipo társaságában saját unokaöccsét küldé Zsigmondhoz, hogy a Velenczével való egyességnak Rómában fölveendő tárgyalása és megkötése érdekében felhatalmazást eszközöljön ki tőle a Rómában időző magyar követek számára.

XXIII. János pápa fáradozásai azonban a nápolyi hadaknak időközben Rómába való betörése következtében meghiúsultak. Nápolyi László ugyanis, ki nagyravágyó terveit Magyarországon nem foganatosíthatá, a beállott egyházi szakadás révén Itália egyesítésére törekedett. Felhasználva a IX. Bonifác halálával s VII. Incze pápa trónraléptével Rómában kitört zavarokat, Nápolyi László, a Colonna és Savelli, római pátriczius családok segélyével már előzőleg betört volt Rómába, de a florencziek által kiűzetett. A nápolyi származású XXIII. János pápa, világi néven Cossa Boldizsár, trónraléptével azonban Lászlót ismét Rómában találjuk győztes hadserege élén. XXIII. Jánosnak sikerült ugyan egyességre lépnie Lászlóval, kötelezván magát megvonni Anjou Lajostól a nápolyi investitúrát s Lászlót ismerni el a két Szicília egyedüli urául, ha László viszont őt ismeri el egyedüli pápául. Az egyesség azonban csakhamar mindkét részről meg lőn szegve. A háború újból kitört, s a pápa, hadainak leveretése után, futásban keresett menekülést. Florenczbe érkezvén, XXIII. János pápa 1411. decemberben Zsigmondhoz és Velenczéhez folyamodott segélyért. Az e végett kiküldött nuncius Velenczébe érkezvén, legott megjelent a tanács előtt, s előadá, hogy a pápa jelen szorongatott állapotában a kereszténység két leghatalmasb védszlopához, Magyarországhoz és Velenczéhez fordul. A Signoria a nunciusnak adott válaszában sajnálkozva vőn tudomást a pápa s László közt kitört háborúról s az annak elhárítása céljából általa tett közvetítő lépések sikertelenségétől, és hagyományos békeszeretetétől ösztönöztetve, újból is felajánlja baráti közvetítését a pápa és Nápolyi László közt; a kért hadisegélyt László ellen természetesen kereken megtagadta. A mi pedig Zsigmondnak Itáliába való jövetelét s a pápa azon óhajtatását illeti, vajha Velenczével kibékülten, mint ennek jó barátja s nem mint ellensége jöhetne, a Signoria kijelenti, hogy az kizárólag Zsigmondtól függ. Velence is azt ohajtaná, hogy mint jó barát

jöjjön, de ellenkező esetben is el van készülve, hogy állami érdekeit erőlyesen megvéddhesse.

A Signoria ingerült hangja onnan magyarázható, hogy ekkor a háború már tényleg kitört Velence és Zsigmond közt; és 1411. december 11-ki kelettel a Signoria gyors futár által értesíté Nápolyi Lászlót úgy Zsigmondnak XXIII. János pápa által történt meghívásáról, mint a magyar hadaknak Ozoray Pipó és Stibor vajda vezénylete alatti előnyomulásáról, figyelemztetvén őt a beláthatlan károokra, melyeket e betörés úgy reá, mint Velenczére nézve maga után vonhat.

Egyidejűleg a velencei tanács elhatározá, Ulászló lengyel királynak nem rég érkezett azon levelére, mely szerint az eddig folyt tárgyalások után szükségesnek tartja, hogy Velence teljes hatalmú követeket küldjön hozzá a Zsigmond elleni szövetségi szerződés megkötése végett, rögtön válaszolni, hogy a felajánlott szövetséget most már a legnagyobb készséggel fogadja el, és felkérni Ulászlót, hogy addig is, míg a velencei követek Lengyelországba érkeznének, támadja meg Zsigmondot, vagy ha már fegyverszünetet kötött volna, üzenjen neki háborút még annak lejárta előtt. Ez esetben Velence kötelezné magát minden befolyásával odahatni, hogy a császári koronát Ulászló kapja meg.

Midőn azonban e válasz Ulászlóhoz megérkezett, az egység közte és Zsigmond közt már létrejött, és Velence magára hagyatva sietett tudatni a békeközvetítés ügyében még mindig XXIII. János mellett időző követeivel Dandolo Márk és Bragadio Lőrinczczel, hogy a béke érdekében most már némi engedményekre is kész. A békétárgyalások tehát újból megindultak a pápai, magyar és velencei biztosok közt, és a velencei doge 1412. márczius 6-ki utasítása szerint a Signoria nem követeli már egész Dalmáciát, hanem csak a tényleg birtokában levő területeket, s a magyar korona jogainak elismeréseül évenként egy biborral fedett lovat vagy egy aranyöltönyt ígér küldeni, egyszer-mindenkorra pedig 50,000—100,000 aranyat lefizetni; Zsigmondnak, azon föltétel alatt, hogy Zsigmond adja vissza az általa újabban elfoglalt velencei területeket. Ha az egység létrejön, a Signoria 4500 arany jutalmat ígér a bibornokoknak.

Ez alkudozások azonban a magyar követek hiányos utasí-

tásai miatt hosszúra húzódván, Velence időközben Frigyes és Ernő osztrák hercegekkel lépett érintkezésbe, s 1412. ápril elején a velencei doge követet meneszte hozzájuk azon kijelentéssel, hogy az általuk felajánlott szövetséget elfogadja. A követ utasíttatik továbbá évi 6—7000 aranyat ígérni Frigyesnek, ha az osztrák tartományokat a velencei kereskedésnek megnyitja. Azon esetre pedig, ha Frigyes megválaszthatnék német császárrá, a Signoria 500 lándzsával ígéri őt Rómába kísértetni, és ha a megválasztása miatt háborúba keverednék Zsigmonddal, készen nyilatkozik kölcsönös védelmi szövetséget kötni vele.

Ez alkudozások hovafejlődésének nem találjuk több nyomát, és alkalmasint az osztrák hercegek és Zsigmond közti viszálynak Ulászló lengyel király általi kiegyenlítése után abban is maradtak.

Ez volt oka tehát, hogy Velence kapva kapott az alkalmon, midőn Ulászló lengyel király tudatá a Signoriával Zsigmonddal való kibékülését, s felajánlá neki békeközvetítő szolgálatait, melyeket Steno Mihály velencei doge 1412. ápril 12-ki levelével elfogadván, a velencei tanács 1412. ápril 17-ki tanácshatározattal már követeket is küldött, Mocenigo Tamás, a későbbi doge, és Contareno Antal személyében, az ekkor Zsigmond társaságában Magyarországon tartózkodó lengyel királyhoz. Az adott utasítások szerint Velence még mindig vonakodott elvállalni a turini szerződés által megállapított évi adót, Dalmácia birtoklásáért azonban hajlandónak mutatkozott tetemezebb pénzbeli áldozatokra; sőt a 7000 arany évi adót is szívesen megfizette volna, de nem a turini szerződés erejénél fogva, hanem egy újabb s Dalmácia birtokát jogérvényesen biztosítandó szerződés alapján. Azon esetre pedig, ha a tárgyalások tovább tartának, a Signoria fölkérendőnek tartja a lengyel királyt egy hosszabb fegyverszünet kieszközlésére. A Signoria egyidejűleg levelet intézett a zenggi grófhhoz, felkérvén őt, hogy a magyar főurakkal együtt a béketárgyalásokat előmozdítani iparkodjék.

A velencei követek 1412. május havában Budára érkezvén, a tárgyalások ott Ulászló közvetítésével tényleg megindultak, míg a sz. szék által kezdeményezett alkudozások mint tárgytalanok félbeszakítottak s az ez ügyben a pápa mellett tartóz-

kodó velencei követek 1412. május 15-ki tanácshatározattal visszahívtak.

Ulászló közvetítése azonban szintén nem vezetett sikerre. és 1412. június 5-én Mocenigo és Contareno már a velencei államtanács előtt teszik meg szóbeli jelentéseiket, mely szerint Zsigmond semmi hajlandóságot nem mutat a békére, a mennyiben nemcsak hogy Velence ajánlatait kereken visszautasította, de a Signoria köveit is csúfos bánásmódban részesíté. A Signoria még ugyanazon tanácsülésben elhatározá a László által újabban felajánlott szoros szövetséget elfogadni s vele legott alkudozásokba bocsátkozni; egyidejűleg lázas hévvel rendeli el a szükséges hadikészületeket, értesíti a pápát a béketárgyalások megszakításáról s az ellenségeskedések fölvételéről, követeket küld a német fejedelmekhez, hogy őket a dalmáciai viszály keletkezéséről s lefolyásáról fölvilágosítsa, és a hozzájuk valamint a mainzi bibornokhoz intézett levelében Steno doge panaszt tesz Zsigmond hadainak minden előleges jelentés nélkül Friaulba való betörése s az Ozoray Pipo által ott elkövetett kegyetlen-ségek miatt, fölemlíti a XXIII. János pápa és Ulászló lengyel király által sikertelenül megkísérlett béketárgyalásokat s végül a Signoria köveit Budán elkövetett méltatlanságokat. E fölötti nehezteléseit fejezi ki a doge egy, Ulászló lengyel királyhoz intézett s június 23-án kelt levelében is, kinek mindazonáltal köszönetet mond a szíves pártfogásért, melyben köveit Budán részesíté, s a történetek daczára újból kifejezést ad békeszeretetének és Zsigmond és Magyarország iránti baráti érzelmeinek.

Végre 1412. október havában Czillej Hermann s fia Frigyes, Garay Miklós nádor által támogatva, ajánlák fel közvetítésüket Velenczének, s a velencei tanács legott elküldé hozzájuk Mocenigot és Contarenót, s a nekik adott utasításban részletesen felsorolá mindazon engedményeket, melyeket úgy az évi adót, mint a dalmáciai s a császári birodalomhoz tartozott s Velence által elfoglalt olasz területeket illetőleg tenni hajlandó. A 7000 arany évi adón kívül Velence ekkor már 300,000 aranyig terjedő összeget volt kész 3 részletben lefizetni. Az egyesség létrehozataláért pedig 20,000 aranyat ígért a két Czillejnek és Garay Miklósnak. Igéri továbbá a Signoria, hogy a béke megkötése

után megfelelő tisztelettel fogja fogadni a császári koronáért Rómába indulandó Zsigmondot, és szükség esetén hadihajókat is fog küldeni a görög vizekre a törökök ellen.

A tárgyalások kezdetén a területi kérdések miatt jelentékeny nehézségek merülven fel mindkét oldalról, a Signoria 1412. december 5-ki tanácshatározattal ismét XXIII. János pápát hívja fel közvetítésre, s egyidejűleg figyelemmel kísérvén a Zsigmond s az olasz fejedelmek, nevezetesen a milanói herceg, Cremona s Crema urai közt folyt tárgyalásokat, titokban ezeknek is tesz szövetségi ajánlatokat.

Azalatt Zsigmond helyzete is lényegesen megváltozott. Hadi szerencséje cserben hagyta Friaulban, és fontos egyházi és birodalmi érdekek is másfelé vonták figyelmét. Igyekezett tehát ő is módot találni, hogy az olasz bonyodalmakból legalább egy időre kimenekülhessen. Innét magyarázható, hogy 1413. január havában egy meghitt emberét Pásztóczy Lőrinczet küldé titkos küldetésben Velenczébe. Ez azon ürügy alatt, hogy a régiségeket s templomokat jött szemlélni, módot talált titkon érintkezni a dogéval s a velencei tanács tagjaival, s megbeszélni velök a kiegyezés módozatait, hangsúlyozván a többi közt Zsigmond abbeli neheztelését, hogy a Signoria követeit nem egyenesen ő hozzá, hanem más fejedelmekhez küldé, mi legfőbb oka a tárgyalások meghiusulásának.

A Signoria rögtön értesítette e követségről Czilley Herman-nál Triestben tartózkodó megbizottait, Mocenigot és Contarenót, felhatalmazván őket, hogy azon esetre, ha a tárgyalások eddigelé eredményre nem vezettek volna, hosszabb fegyverszünetet köthessenek Zsigmonddal, oly feltétel alatt, hogy a viszály kiegyenlítése s a békeszerződés megkötése XXIII. János pápa békebíróságának tartassék fenn. A jól értesült Signoria ismervén Zsigmond kényszer-helyzetét, most már mit sem akart tudni a csak imént kilátásba helyezett engedményeiről, szigorúan meghagyván követeknek, hogy azokról semminemű írást ne adjanak. Csak annyit engedett meg, hogy 100,000 arany összegű kölcsönt ígérhessenek Zsigmondnak, olyképen, hogy a fegyverszünet addig tartson, míg e kölcsön vissza nem fizettetik, vagy pedig hogy ez összeg fejében Trau városa Velenczének zálogba adassék.

E kölcsön azonban nem jött szóba. A fegyverszüneti tárgyalások felváltva Triestben és Udinében egész ápril közepéig tartottak. Márczius 28-án Mocenigo és Contareno beküldvén a fegyverszüneti szerződés pontjait, a velencei tanács előbb azt határozá, hogy jogtudorok küldessenek Friaulba, e pontoknak jogi szempontból való megvizsgálása végett; majd azonban, a százak tanácsa véleményének meghallgatása után, a Signoria a pontokat úgy a fegyverszünet 5 évi tartamára, mint az uti possidetis elvének a fegyverszünet alatti érvényére, valamint a szerződő felek szövetségeseit illető határozványokra vonatkozólag helyben hagyta, s a szerződés 1413. ápril 17-én megkötöttet.

Velence ekkor két oly dalmáciai sziget birtokában volt, melyeket Zsigmond előzőleg Garay Miklós nádornak és fivérének Jánosnak adományozott volt. A pápai nuncius unszolására Velence évi 1000 aranyat ajánlott fel a Garayaknak a két szigetért, s felhatalmazá köveit, hogy a többi magyar főuraknak is, kik a felveendő béketárgyalásokra befolyást gyakorolhatnának, valamint a bibornok legatusnak is összesen 10,000 aranyat ígérhessenek.

A fegyverszünet kihirdetése után Garay Miklós nádor személyesen eljött Velenczébe, s a tanács 1413. május 4-ki határozattal 1000 aranyat szavazott meg a nevezetes férfiú fogadtatására.

Ezután még több hó telt el, míg a XXIII. János pápa által elvállalt békebíráskodás kezdetét vette, miről a pápa külön levélben értesítvén a Signoriát, ez 3 biztost menesztett hozzá a béketárgyalások megindítása végett. Ezek folyamáról azonban a velencei levéltárban eszközölt hézagos kutatások nem nyújtanak felvilágosítást, s egyáltalán a fegyverszünet idejéből, 1413-tól 1418-ig csak igen kevés oklevél áll rendelkezésünkre. Ezek közt megragadja figyelmünket egy, még a fegyverszünet alatt, azaz 1415. július 3-án hozott tanácshatározat, melyet a Signoria egy meg nem nevezett egyén által a dogénak, ekkor Priuli Endrének, tett ajánlatára vonatkozólag hozott.

Amaz egyén ugyanis arra vállalkozott, hogy Zsigmond királyt és Brunorus della Scalát 4 hó lefolyása alatt biztosan ható méreggel megöli, ajánlkozván az általa feltalált méreggel egy halálra ítélt egyénen tenni kísérletet. Priuli doge előadása

után a tizek tanácsa ez ajánlatot, azon indokolással, hogy Zsigmond Velenczének halálos és kiengesztelhetetlen ellensége, egyhangúlag elfogadta, Zsigmond megöletéséért 3500 aranyat szavazván meg a bérgyilkosnak. Ez úgyról azonban nem találunk többé említést a velencei tanács jegyzőkönyveiben.

De később, midőn a fegyverszünet lejártá után a háború Velence és Zsigmond közt ismét kitört. még pedig mielőtt a béketárgyalások újból való felvétele végett a Signoria által Zsigmondhoz küldött követek visszatértek volna Velenczébe, a rémtetteiről híres tizek tanácsát ismét bérgyilkosok szövetségében találjuk. Tudomására jöven ugyanis, hogy Veronában egy bizonyos család üzletszerűen foglalkozik a méregkeveréssel, 1415. május 30-ki parancscsal meghagyja a veronai podestának, hogy meggyőződven ama méreg biztos hatásáról, a legmélyebb titokban s a lehető leggyorsabban küldjön belőle a tanácsnak egy kis üveggel. Mert ugyanakkor egy bizonyos Mudatio Mihály ajánlkozott Zsigmond megmérgezésére, a miért a tizek tanácsa egy 1000 arany évi jövedelmet hozó birtokot ígért neki jutalmul Creta szigetén. Mudatioval egy teljes évig folytak az alkudozások. A veronai méreg úgy látszik nem vált be, és 1420. elején a tizek tanácsa egy vicenzai gyógyszerész által készítettett számára egy ételbe s italba egyaránt beadható keveréket, a nélkül, hogy a gyógyszerésznek tudomása lett volna a méreg hovafordításáról. Mudatio azonban a gyógyszerésszel együtt akarván kísérletet tenni azzal, a tizek tanácsa, melynek a dolog értésére jött, attól tartván, hogy a titokban forralt pokoli terv nyilvánosságra kerül, megvonta megbízását Mudatiótól s megsemmisíté az ez ügyben hozott előbbi határozatait.

Tett még ajánlatot egy piacenai prépost is, kinek a tizek tanácsa a gyilkosság végrehajtása után prépostságot ígért, egyelőre pedig 200 aranyat rendelt kiszolgáltatni.

A tizek tanácsa azonban, mint a történet mutatja, ez úton nem érte el célját. A felbérelt gyilkosok vagy tetten kapatva nem hajthatták végre gaz terveiket, vagy tán nem is vették egészen komolyan a dolgot s csak haszonlesésből tették ajánlataikat. Mindenképen ezen okmányokkal bizonyított gyalázatos tények szomorú árnyékot vetnek Velence történetére.

Zsigmondnak a többi olasz tartományokhoz való viszonyáról az eddigelé megejtett kutatások nem nyújtanak tökéletes képet. A római, florenczi, sienai, turini, mantuai s modenai levéltárak e korszakbeli oklevelei teljesen ismeretlenek, s a mit Zsigmondnak a pápákkal, Florenczczel, Savoyával s a többi apróbb olasz fejedelmekkel való dolgairól tudunk, azt a még szintén nem teljesen kimerített velencei s milanói levéltárakban eszközölt kutatásoknak köszönhetjük.

Észak- és Középitáliában, mely ez időtájt a legféltlenebb pártszenvédelek küzdteréül szolgált, ez vala a helyzet.

Midőn Nápolyi Lászlót 1414-ben diadalai közepette elragadta a váratlan halál, s az általa leigázott Florencz s a többi apróbb olasz államok visszanyerték függetlenségöket, ezek csakhamar egy új hódítóval, Visconti Fülöp Mária, milanói herczeggel, a kegyetlenségeiről híres Gian Galeazzo fiával, kit Zsigmond 1418. február 2-án Konstanczban kelt privilegiumával erősíte meg Lombardia birtokában s az atyja által birt jogokban s kiváltságokban, találták magukat szemben. Az elhatalmasodó Visconti Fülöp egyszerre három köztársaságot fenyegetett hódításaival: a florenczit, a velenceit, s a svájczit, és miután csere utján sikerült Campofregoso Tamás dogétól Sarzana fejében megszereznie Genuát, más oldalról alávetnie Bellinonát, s több más svájcz területet, majd megnyerni Forlit, máris Bolognára veté kapzsi szemeit, a Bentivogliók ellen küldvén romboló hadait. Florencz nem bízván saját erejében, az akkor dicsősége tetőpontján álló velencei köztársaság segélyével igyekezett gátat vetni a rettegett zsarnok előnyomulásának, szövetségét ajánlván fel a Signoriának a független olasz államok szabadságának megóvása céljából. Míg a békeszerető Mocenigo Tamás doge élt, Florencz ajánlatai nem találtak kedvező fogadtatásra Velenczében. Az aggastyán Mocenigót azonban nemsokára Foscari Antal követé a dogei méltóságban. Foscari pedig azon velencei actiópárthoz tartozott, mely ellenkezőleg a Velence nagyságát kizárólag a tengeren kereső Mocenigo-párttal, egy erős velencei szárazföldi állam megalkotásával vélé ellensúlyozhatni Visconti Fülöp elhatalmasodását. A szövetség tehát el lőn fogadva, s a két köztársaság, nyíltan vagy titokban támogatva Mantua,

Ferrara, Savoya, Svájc sőt Nápoly részéről is, egyesült erővel tört Visconti Fülöp milanói herczeg ellen. A küzdelem eredménye nem lehet kétséges. Visconti Fülöp minden oldalról megtámadtatva, mind hátrább vonúlt a győzelmes szövetségesek elől, és szorongattatásai közepette, midőn már legjobb vezéreitől is elhagyatott, egyetlen egy pártfogója maradt, és ez Zsigmond vala.

A Milano és Magyarország közt folyt ez időszakbeli diplomáciai tárgyalások, különösen 1425-től 1432-ig kiváló becsű adatokat tartalmaznak. Fülöp milanói herczeg Zsigmond királlyal, annak tanácsosaival, hadvezéreivel s különösen a magyar országnagyokkal állandó levelezésben állott. E levelekből tudjuk meg, hogy ha az ellene szövetkezett olasz fejedelmek tökéletesen meg nem semmisítették, s különösen ha Florencz, Savoya és Svájc nem mérhettek végső csapást a milanói zsarnokra, azt nagyrészt Zsigmond befolyásának s nem ritkán erélyes közbevetésének köszönhető, ki a milanói herczeg birtokait mint a császári birodalomhoz tartozó területeket védelme alá vette. Így Zsigmondnak 1426. május 2-án Esztergomban és május 12-én Tatán kelt leveleire válaszólag Fülöp rendíthetlen hűségének és alattvalói hódolatának adván kifejezést, nagy örömmel s köszönettel fogadja azon hírt, mely szerint Zsigmond a Velenczével való fegyverszüneti tárgyalások ügyében nála járt florenczi követeknek azt válaszólag, hogy a fegyverszünetet csakis úgy fogadja el, ha abba Lombardia is belefoglaltatik. Meleg köszönetét fejezi ki továbbá Zsigmondnak Svájczhoz, Savoyához s több más államhoz intézett azon óvó figyelmeztetéséért, hogy Lombardiát háborgatni ne merészkedjenek. Egyidejűleg Schlick Gáspárnak, Zsigmond kanczellárjának is hű köszönetét fejezi ki az ügyében való buzgó fáradozásaiért, s addig is, míg zilált viszonyai jobbra fordulnának, évi 100 aranyat adományoz neki, azonkívül pedig Zsigmondnak visszatérő követe, Musca Bertalan által egy aranyba foglalt zaphírt és egy öltönyre való biborszövetet küld neki, Maróthy János macsói bánnak pedig egy pánczélt s egy teljes lovagi felszerelést.

Sűrű levelezésben állott Fülöp Zrinyi Péterrel is, kiért, midőn később hűtlenségi vád miatt Zsigmond által elfogatott, nagy érdeklődéssel s részvétellel járt közben. A milanói állam-

iratok közt az ekkori magyar egyház- és országnagyok teljes névjegyzékét találjuk, kikhez Fülöp, valahányszor követet küldött Zsigmondhoz, mindig külön ajánló leveleket intézett. Leggyakrabban fordult a zágrábi püspökhöz, ki őt magyarországi és német birodalmi hírekkel látta el, nemkülönben Garay Miklós nádorhoz, kit hatalmas barátjának nevez, továbbá Czillej Hermannhoz s a Zsigmond udvarában levő Brunorus della Scalához és Carrarai Marsilióhoz, kik mind buzgó szószólói valának.

1426. júniusban Fülöpnek egyszerre 4 követe is vala Zsigmond udvaránál: De Carretto Konrád, De Sabinis Lajos, De Jacopo Orbán és De Peciis Frigyes. Ezeknek 1426. jun. 26-ki kelettel emlékiratot küld, kogy felvilágosítván Zsigmondot a közte és a monferratói őrgróf közt támadt viszályról s utóbbinak a szövetséges Florencz és Velenczéhez való átpártolásáról, közbenjárását kérjék ki, s mindenekfölött sürgessék a Zsigmond által ígért hadisegélyt.

A mindinkább szorogatott Fülöp azonban 1426. június 7. és 8-án kelt leveleivel egyenesen Zsigmondhoz fordul. Egyik levelét e szavakkal kezdi: »Könyörüljön rajtam, oh könyörüljön felséges uram, s ne hagyjon el engem leghűbb szolgáját!« Sürgeti az ígért magyar hadak megindítását, a Brunorus della Scala vezérlete alatti csapatot illetőleg azt javasolja, hogy küldje azt Zsigmond Trienten át egyenesen Verona és Vicenza felé, hol a nép azonnal pártjára fog állani. A milanói követek azalatt az alkudozásokat Zsigmond udvarában szakadatlanul folytatták, s Fülöp 1426. július 22-én hozzájuk intézett levelében nagy megelégedését fejezi ki azoknak kedvező eredménye s különösen Zsigmond azon elhatározása fölött, hogy Friaulba okvetlenül fog küldeni sereget. S hogy ezt annál könnyebben tehesse, s hogy az olasz hadjáratban semmi által ne háborgattassék: Zsigmond azt kívánta, hogy a törökkel való fegyverszünet kieszközlése végett Fülöp küldjön követet a szultánhoz. Fülöp kész örömmel teljesíti Zsigmond kíváнатát, mert, ugymond, Zsigmondnak minden erejével a velenceiek ellen kell fordulnia, kik rosszabbak a törököknél, s e követséggel a Zsigmond udvarában időző De Peciis Frigyeset bízta meg. Késznek nyilatkozott továbbá Zsigmondnak, ha tervei foganatosításához szükséges volna, Genuát

is átszolgáltatni. Csak jöjjön minél hamarabb, írja Musca Bertalannak, Zsigmond egyik udvarnokának, mert Velence már előre is retteg a nagy király haragjától. Zsigmondhoz intézett levelében pedig leírja a rendkívüli lelkesedést, melyet jövetelének híre Lombardiában keltett. Mindenütt, ugymond, hálaimákkal, ajtatos menetekkel, fényes világitással ünneplik az öröndetes hírt.

Daczára azonban az ígéreteknek Zsigmond nem jött el ekkor személyesen Itáliába. Czillej Hermann és az aquilejai patriárka vezérlete alatt betörték ugyan magyar hadak Friaulba, mint Fülöpnek a nevezett hadvezérekhez intézett s 1426. aug. 14-én kelt leveléből kitűnik: de úgy látszik, hogy e betörés nem nagy kárt okozhatott az ellenségben, mert nemsokára Visconti Fülöp rendkívüli követet meneszt Zsigmondhoz, azon utasítással, hogy körülményesen ismertetvén vele Itália s különösen Lombardia válságos helyzetét, az ellenséges fejedelmek törekvéseit, gyors és hathatós segélyét kérje ki. Egyenesen Zsigmondhoz intézett levelében pedig keservesen panaszkodik, mint fosztják meg őt Florencz és Velence egymásután legszebb városaitól, s hogy Modena s Mantua, sőt Savoya is fondorkodnak ellene. Ugyanekkor savoyai követek járván Zsigmondnál, Fülöp lépéseket tesz, hogy Zsigmond oly engedményeket ne tegyen, melyek Lombardia hátrányára lehetnének s különösen, hogy Savoyát irányában barátságosabb politikára bírja.

Visconti Fülöp ekkor azon fáradozott, hogy a florencz-velencei liga ellenében Zsigmonddal és V. Márton pápával hármas szövetséget létesítsen. 1426. szept. 17-ki levelében utasítja ugyanis magyarországi követeit, hogy minden befolyás felhasználásával Zsigmondot arra bírják, hogy a maga részéről is tegyen lépéseket e tekintetben V. Márton pápánál. Ha e szövetség létrejön, Fülöp hatalmas hajóhadat ígér fölszereltetni Zsigmond számára.

E tárgyalások azonban nem vezettek eredményre, s 1426 végéig a milanói kutatások egyebet nem mutatnak fel, mint a Visconti Fülöp részéről Zsigmondhoz intézett esdeklő és siránkozó leveleknek egész hosszú sorozatát, melyekben Visconti Fülöp különösen azt igyekezett bizonyítgatni, hogy Zsigmondnak mindenek fölött Itáliára kell fordítani figyelmét. »Ne hagyja el fel-

séged szép és epedő Itáliáját», ugymond; a cseh és török ügyek máskor is elintézhetők, de az olasz ügyek semmi halasztást nem tűrnek.

1427-ben Zsigmondnak egy új követével, Jubar János veszprémi püspökkel találkozunk Itáliában, ki a milanói hercegnek, Savoyának s valószínűleg más olasz fejedelmeknek is császári privilegiumokat, nyílt leveleket s rendeleteket hozott. Savoyába Brunorus della Scala társaságában ment, s Visconti Fülöp tájékoztató emlékiratot adott nekik az ott tárgyalandó dolgokra nézve. Zsigmond e követeinek sikerült a baráti viszonyt Savoya és Milanó közt teljesen helyreállítani, a miért Fülöp 1427. márczius 15-iki levelében Zsigmondnak mély köszönetét fejezi ki.

Híre menvén ekkor Zsigmondhoz, hogy Fülöp Velenczével béketárgyalásokba bocsátkozott, Fülöp 1427. május 8-iki levelében, melyben megköszöni a veszprémi püspök által küldött privilegiumokat s birodalmi kapitánynya való kineveztetését, határozottan megczáfolja eme híreket, biztosítván Zsigmondot, hogy ígért hadisegélyét türelemmel fogja bevárni.

A szállongó béke hírek miatt a veszprémi püspök is tett szemrehányást Visconti Fülöpnek, Zsigmond nevében óván őt hatalmától s méltóságától való megfosztatása terhe alatt oly békefeltételek elfogadásától, melyek területátengedést vonnának maguk után.

A Zsigmond által ígért hadisegély azonban, bár 1427. június 17-iki kelettel Fülöpnek az érkezendő hadcsapat vezéréhez, Cseh Péterhez intézett egy levelét találjuk, még augusztusban sem érkezett meg, s Fülöp ekkor csakugyan titkos békealkudozásokba bocsátkozott Velenczével, Zsigmondot mindazonáltal követei által óvni igyekezhvén, hogy a terjengő álhíreknek hitelt ne adjon; de az Olaszthonban tartózkodó veszprémi püspök előtt nem titkolta el helyzetét, melybe őt Zsigmond ígéretei be nem váltása miatt sodorta. A veszprémi püspök ekkor maga vállalkozott arra, hogy személyesen elmegy Zsigmond királyhoz őt előszóval felvilágosítandó a helyzet tarthatatlanságáról, elutazása előtt megkötvén Fülöppel a Zsigmond olaszországi útjára vonatkozó egyességet, melynek erejénél fogva a

milanói herceg kötelezte magát Zsigmondnak Olaszthonban való tartózkodása idejére Asti városát összes erődjével együtt átszolgáltatni. A veszprémi püspök távozta után nemsokára Brunorus della Scala is visszatért Magyarországra, távozása előtt emlékiratot nyújtván át Fülöpnek, az általa Zsigmond királylyal elintéztetni ígért ügyekről. Különös fontosságúnak tartá Brunorus della Scala, s főfigyelmét erre ígéré irányozni, hogy Milano és Magyarország közt oly szoros szövetség létesüljön, mely Zsigmond halála után is kötelező erővel birjon. Ily szövetség létesítése iránt Fülöp is adott utasítást magyarországi követeinek.

Végre azonban az annyiszor ígért magyar hadisegély elmaradása miatt kétségbeesett milanói herceg megkötötte a békét Velenczével, s 1428. május 30-án kelt s külön követ által Zsigmondhoz intézett levelében adá elő e fölötti mentségeit. Brescia, Bergamo, Cremona elvesztése után, úgymond, már-már Genuára került a sor, és alattvalói is a már elviselhetetlen haditerhek miatt lázadással fenyegették. A békekötés daczára azonban Fülöp Zsigmond hű szolgájának vallja magát továbbra is.

Már ekkor Zsigmond, az aldunai hadjárat gondjaitól némileg megszabadulva, komolyabban kezdett foglalkozni olaszországi útjával s mielőtt ő maga Lengyelországba indult volna, 1428. szeptember elején Musca Bertalant rendkívüli követségben küldte a milanói herceghez, hogy a veszprémi püspök által kezdeményezett egyesség iránt végleges megállapodásra jöjjön. A milanói herceg által felajánlott Asti városán kívül Zsigmond még Genuát is óhajtotta volna; ebbe azonban a milanói herceg, ki azt két évvel ezelőtt készséggel átadta volna, azon ürügy alatt, hogy ez átadás hatalmi tekintélyét csorbíthatná, nem egyezett bele.

Zsigmond továbbá a nevezett városok fentartási költségein kívül, Olaszthonban való tartózkodása idejére havi 5000 aranyat kért Visconti Fülöptől. Erre vonatkozólag Fülöp zilált viszonyainál fogva nem tehetett kötelező ígéretet, azon reményét fejezván ki, hogy Zsigmond eljövele után az eddig csak gyéren befolyó adók pontosabban fognak befizettetni, mely esetben nemcsak 5000 aranyat, de többet is kész fizetni Zsigmondnak. Musca Bertalan tudatta végül a milanói herceggel, hogy Zsigmond az

Alpeseken való átjövele előtt értekezni fog a német fejedelmekkel, nemkülönben a savoyais burgundiai fejedelmekkel, s ez értekezletektől nagyobb sikert remél, mintha hatalmas hadsereg élén jőne Itáliába.

Zsigmond mindazonáltal, részint a husszitákkal fölvett alkudozásai, részint beteges állapota s a Pozsonyban tartott birodalmi gyűlés által gátolva, sem ez évben, sem a következőben nem ment Itáliába, és 1429 vége felé Visconti Fülöp egyik legügyesebb emberét, Iseo Jakabot küldé Zsigmondhoz, hogy mihamarabbi elhatározásra bírja őt. Iseo a Zsigmondnak átnyújtott emlékiratban mindenekelőtt örömét fejezi ki, hogy Da Forli vagy Forlivio Jakab követségének sikerült fegyverszünetet eszközölni ki a szultántól, minélfogva már semmi sem gátolja többé Zsigmondot hívei segítségére s a császári korona átvétele végett Itáliába jönni. A milanói követ továbbá arról igyekszik meggyőzni Zsigmondot, hogy tekintve a pápa előrehaladott kora miatt minden perczen beállható változást, az olasz ügyek gyors elintézését igényelnek; ne sokat törődjék tehát Zsigmond a cseh és német dolgokkal, hanem siessen Itáliába. Zsigmond azon szándékát, hogy Da Forli Jakabot V. Márton pápához küldje szövetségi ajánlatokkal, bár a milanói herczeg ezt azelőtt, mint fontosabb láttuk, maga is javasolta, határozottan rosszalja, mint-hogy Velence, mely mindent tud, ezt is megtudhatná s ismert furfangjaival meghiusítana minden ilyenmő kísérletet. Küldje inkább a fönnevezett követet fegyverszünet megkötése végett a husszitákhoz, hol ép oly sikeresen fog végezni mint végzett a török szultánnál. De Zsigmond menjen Itáliába, hol pusztá megjelenése mindent jóra fordítand.

Zsigmond azonban mégis inkább Rómába küldé Da Forli Jakabot, ki is onnét jó eredménynyel visszatérván, 1430. ápril havában Milanóban is megállapodott. A milanói herczeg tudósítván erről magyarországi követét, utasítja, hogy igyekezzék most már Zsigmondot elhatározásra bírni, hogy minden egyébnek mellőzésével azonnal Itáliába jöjjön. Az út, ugymond, szárazon és vizen egyaránt biztosítva van. Ha tenger felől akar jöni, annyi hajót fog fölszerelni számára, a mennyit csak óhajt. Előzőleg azonban szükségesnek tartja, hogy Zsigmond a Florencz

és Lucca közti ellenségeskedésnek minden áron véget vessen, s ha ez követség által el nem érethetnék, a császári fenhatóság alatt álló Siena volna megbízandó, hogy Luccát Florencz ellen segítse. A milanói herceg egyúttal felhatalmazást küld követének, hogy Zsigmond királylyal és a magyar országnagyokkal bármint szerződést köthessen nevében.

Zsigmond olaszthoni útjáról s ottani tartózkodásáról a milanói kutatások vajmi kevés adatot tartalmaznak. Az olasz történészek szerint azalatt, míg Zsigmond Milanóba bevonult s ott magát a lombardiai királyi koronával megkoronáztatá, a gyanakodó Visconti Fülöp Abbiategrosso várába zárkózott és Zsigmond előtt nem is mutatkozott. A közte és Zsigmond közt kötött szövetségről egy oklevél tesz tanuságot, mely a Fejér Codexben is közölve van.¹⁾ Ez az 1431. augusztus 5-én Zsigmond király bízottai Brunorus della Scala, Verona és Vicenza császári helytartója, Tamási László főudvarmester, Héderváry Lőrincz főlovászmester és Mátyás kancellár, valamint Visconti Fülöp megbízottja Visconti Gáspár közt megkötött szerződés, mely augusztus 6-án lőn Milanóban nagyszámú nép jelenlétében Visconti Fülöp által esküvel ünnepélyesen megerősítve.

Hogy e szerződés pontjai tényleg is foganatossittattak, arról tanuságot tesz a milanói herceg válasza, melyet 1432. jun. 4-én adott Matkó comesnek, Zsigmond király rendkívüli követének, melyben a junius havi provisio ki nem fizetését a Zsigmond királynak szükségelt gályák fölszerelése által igényelt költségekkel menti, s addig is, míg azt pótlólag lefizethetné, egy az összegnek megfelelő területet ígér zálogba lekötni. Matkó comes ekkor Fülöpnek a Velenczével újabban fölvett béketárgyalásai miatt is tevén remonstrációt, Fülöp azzal menti magát, hogy a tárgyalásokat csakis béke után epedő népei megnyugtatósa végett indította meg. Mihelyt azonban a magyar hadseregnek járó provisio be lesz hajtva, rögtön félbe fog szakítani minden alkudozást.

A Matkónak adott írott válaszában Visconti Fülöp elősorolja még mindazon veszteségeket, melyeket a Zsigmond által

¹⁾ Fejér, Cod. Dipl. X. 7. 328 — 330. II.

annyiszor ígért hadisegély elmaradása miatt a Velenczével való első háború alatt szenvednie kellett. S midőn Zsigmond parancsára újból megindítá a háborút Velence ellen, Zsigmond segélye akkor jött, midőn Brescián kívül már Bergamot, Vercellit, Cremonát s több más várost is fel kellett adnia. De még ekkor is sokat lehetett volna még tennie, ha a hazavágyódó magyarok Friault időnek előtte oda nem hagyják. Zsigmond továbbá, írja Visconti Fülöp, soha nem elégedett meg a havi 5000 arany provisióval, hanem 8000-nél is többet kívánt. Nem csoda tehát, ha a viszony közötté és Zsigmond közt nem az többé, mint annakelőtte volt.

A magyar követ eltávozása után csakhamar újból kitörték az ellenségeskedések Velence és Milano közt, és Visconti Fülöp 1432. augusztus 24-ki levelében mély alázattal folyamodik ismét segélyért Zsigmond királyhoz.

Az ügyek azonban Zsigmondra nézve ekkor már egészen más fordulatot vőnek. Rómában ugyanis, hová Zsigmond 1432. május 21-én tartá ünnepélyes bevonulását, a velencei származású IV. Eugén pápának, világi nevén Condulmier Gábornak, sikerült őt Velenczével kibékíteni, minek következtében Zsigmond egyáltalában nem avatkozott többé Visconti Fülöp ügyeibe. Sőt 1437-ben a velencei doge, Zsigmondhoz intézett s ápril 18-án kelt levelében Visconti Fülöpöt már mint közös ellenséget említi s fenyegető magatartása következtében erélyes intézkedéseket tart szükségesnek. Ajánlja, hogy Zsigmond északról, Velence pedig délről támadják meg egyidejűleg a milanói zsarnokot. A Zsigmond és Velence közti béketárgyalások is a legjobb eredménynyel folytak s az azokkal megbízott Danduló Márk velencei követ 1437. októberben, két hónappal Zsigmond halála előtt tért vissza Velenczébe.

ÓVÁRY LIPÓT.
